

Viburnum x burkwoodii 'Mohawk'

Het geslacht *Viburnum* (deel I)

Een grote familie met meer dan 860 soorten

Binnen de systematische indeling van het *Regnum Vegetabile* – het Plantenrijk – behoort het geslacht *Viburnum* tot de orde van de *Dipsacales* en daarbinnen tot de familie van de *Caprifoliaceae**, de kamperfoeliefamilie.

Auteur: Jan P. Mauritz VRT

De *Caprifoliaceae* is een grote familie met meer dan 860 soorten, verdeeld over 42 geslachten, die voornamelijk voorkomen op het noordelijk halfrond. Er zijn er toch weer een paar tegen de draad in: die komen aan de andere kant van de evenaar voor, o.a. in het Andesgebergte in Zuid-Amerika. Het zijn voornamelijk klimplanten, lianen, struikvormers en kleine boomvormers. Het natuurlijk verspreidingsgebied van *Viburnum* is enorm en omvat de gehele aarde. Van Noord-Amerika, Europa, de noordelijke kuststrook van Afrika, Klein-Azië, het Verre Oosten, tot en met Japan in de gematigde en subtropische klimaatzones en Midden- en Zuid-Amerika, Indonesië, Nieuw-Guinea en Maleisië groeien de tropische species van het geslacht. Het geslacht *Viburnum* telt 230 soorten, 125 hybriden en meer dan 240 cultivars. Het geslacht kent zowel bladverliezende als wintergroene makers.

*Ook over het geslacht *Viburnum* binnen de familie

van de *Caprifoliaceae* is de nodige onrust onder 'mijn vrienden'. Er zijn verschillende lezingen en andere indelingen in omloop, waarbij het geslacht ondergebracht wordt in een nauw verwante familie, *Adoxaceae*, of als aparte monotypische familie *Viburnaceae* aangemerkt wordt.

Zoals in een eerder deel van het feuilleton al aangegeven, zal uw schrijver er geen woorden meer aan vuil maken en houdt hij zich aan de indeling zoals beschreven door de grootmeesters in de dendrologie, gestart door Linnaeus zelf, die de oud-Latijnse naam voor de Europese *Viburnum lantana* in 1753 koos als benaming voor het geslacht *Viburnum*.

Kenmerken

Het geslacht *Viburnum* is een complex geslacht met veel verschijningsvormen en morfologische

verschillen. Zo zijn er dwergen en heel grote makers, tot wel 7 tot 8 meter hoog, meestal met koepelvormige kronen. In 1908 heeft de grootmeester Alfred Rehder het geslacht ingedeeld in secties. In de jaren daarna werden er nog een aantal secties van gevonden en species aan toegevoegd, waardoor het aantal secties opgelopen is tot elf stuks. Uit de namen van deze secties blijkt vaak of een species enige bekendheid geniet. Maar ook vaak helemaal niet, helaas, waarde lezers van dit feuilleton, en het gaat ook veel te ver om al deze secties met de onderlinge verschillen aan u voor te stellen. Om de moed er toch enigszins in te houden, hierna enkele voorbeelden.

Sectie 1: *Solenotinus*, met o.a. *V. x bodnantense*, *V. grandiflorum* en *V. sieboldii*

Sectie 2: *Lantana*, met inderdaad *V. lantana*, *V. carlesii* en *V. rhytidophyllum*

15 min. leestijd

SORTIMENT

Sectie 6: *Tinus*, met *V. Tinus* en *V. davidii*.

Sectie 9: *Opulus*, met *V. opulus* en *trilobum*

En zo kan uw schrijver nog wel even doorgaan, maar hij doet dit niet, puur uit zelfbehoud. Er is ook nog een andere indeling mogelijk, namelijk op basis van bloeimoment. Zo zijn daar de voorjaarsbloeiers, de voorzomerbloeiers, de zomerbloeiers en de winterbloeiers. Dit is eigenlijk een meer pragmatische indeling, die zeer goed toepasbaar is bij het gebruik van deze veelzijdige makker, zowel in de openbare als de private ruimte. En dan zijn daar nog de wintergroene species, die vanwege hun bladhoudendheid van grote waarde zijn om waar dan ook toe te passen.

De Nederlandse naam van het geslacht is 'sneeuwal'; die benaming is gebaseerd op de bolvormige bloeiwijze van een deel van het sortiment. Het andere deel heeft een schermvormige bloeiwijze; deze zullen dan wel 'sneeuwscherm' genoemd worden. Uw schrijver weet dat niet met zekerheid, maar hij is ook niet zo van de lokale naamgeving, zoals u inmiddels wel weet.

Viburnum is in principe eenhuizig, al vindt bij sommige soorten de vruchtzetting uitsluitend na kruisbestuiving plaats. Van een aantal soorten is bekend dat ze geslachtswisselend kunnen zijn: dan eens uitsluitend manlijk, dan eens helemaal vrouwelijk. Bijzondere makkers, dus. Het geslacht omvat zoals

gezegd bladverliezende makkers en bladhoudende of wintergroene species en zelfs kleine bomen. Het blad is enkelvoudig en tegenoverstaand en zit bij enkele species in kransen van drie. De bladrand is meestal gezaagd, getand of gelobd en qua afmetingen sterk verschillend per soort. Ook de kleur van de boven- en onderzijde van het blad verschilt per soort, evenals de aanwezigheid van beharing. De bladkleur verschilt per soort en is lichtgroen tot zeer donkergroen, zijdeachtig glanzend of mat van kleur. Ook het bladoppervlak kan zeer verschillend zijn, van glad tot vrij ruw door diepliggende nerven etc. De bloemen zijn wit, crème-wit of roze van kleur en vaak sterk geurend; ze bestaan uit een kroon met korte buis, vijf kroonslippen die gelobd, gespleten of gedeeld zijn. De kelk is klein met vijf tanden, vijf meeldraden en een drielobbige stempel.

De bloeiwijze van *Viburnum* is voornamelijk cymeus. 'Wat is dat nu weer JP' begin je nu al weer?' Cymeus zegt iets over de opbouw van de bloeiwijze. Vanuit de hoofdas ontstaan twee tot vele zijassen, en deze vertakking herhaalt zich, waardoor een samengesteld vlak scherm, een tuil, een pluim of een ronde bol ontstaat.

Even snel een verdiepingsslag. Een schermvormige en een bolvormige bloeiwijze spreken voor zich, maar een tuil (Latijns: *corumbus*), een pluim (Latijns: *panicula*) en een tros (Latijns: *racemus*) vra-

gen om uitleg. Een tuil is een samengestelde, van boven platte of iets afgeronde bloeiwijze, waarbij de onderste bloemstelen zoveel langer zijn dan de bovenste dat alle bloemen ongeveer op dezelfde hoogte staan. Bij een tuil staat de jongste bloem in het midden. Om het makkelijk te maken, zijn er ook bolvormige tuilen.

Een pluim is ook een samengestelde bloeiwijze met een centrale spil, een lange hoofdas, met vertakte zijassen, die dicht bij de top van de bloeiwijze meestal korter en minder vertakt zijn en die ieder een verdere bloemtros met bloemen dragen.

Een tros is een samengestelde bloeiwijze met spiraalsgewijs geplaatste, alleenstaande, gesteelde bloemen langs een centrale bloemspil.

De vrucht is een steenvrucht, meestal besachtig rond of ovaal rond van vorm met één zaad erin, meestal rood en later bij rijping donkerrood tot zwart van kleur. Ook hier zijn grote verschillen tussen de soorten; dit zal bij de podiumgangers aangehaald worden.

Het sortiment

Het beschikbare sortiment is immens groot, mede doordat *Viburnum* al eeuwen in cultuur is, vanuit een gigantisch verspreidingsgebied beschikbaar is en een vrij makkelijke cultuurplant is. Er zijn zoveel goed toepasbare species, dat het geslacht *Viburnum* in twee delen van het feuilleton aan u voorgesteld zal worden, zoals gebruikelijk en zoals

Viburnum x bodnantense 'Charles Lamont' in bloei.

Viburnum x bodnantense 'Deben' bloeiwijze.

u van uw schrijver gewend bent in alfabetische volgorde.

Viburnum x bodnantense

Zoals u ziet een kruising, en wel een Engelse bastaard, verkregen uit *Viburnum farreri* x *Viburnum grandiflorum*, ontstaan in 1935 in Bodnant Gardens in Bodnant, Wales. *Viburnum farreri* werd als moederplant gebruikt en *V. grandiflorum* leverde het stuifmeel. Twee jaar daarvoor, in 1933, was in de Royal Botanic Garden in Edinburgh een bastaard ontstaan uit dezelfde kruisouders maar met een andere verdeling; hier was *V. grandiflorum* de moederplant. Aan de hand van een in Wales geselecteerde kloon werd omstreeks 1950 de soortbeschrijving gemaakt. De kloon uit Wales kreeg de cv-naam 'Dawn' en kwam zodanig ook in cultuur. De oudere, Schotse makker 'Charles Lamont', genaamd naar de assistent-curator van de Botanical Gardens, werd redelijk kort daarna beschreven en in cultuur gebracht.

Het zijn beide snelgroeiende, opgaande, vrij grote, bladverliezende struiken, tot een meter of 3 à 3,5 hoog, en 2 tot 2,5 meter breed, met een fijn vertakte kroon met roodbruine, later grijsbruine twijgen. Het blad is langwerpig tot eirond of omgekeerd eirond met een toegespitste top, met zes tot negen paar diepgelegen nerven en 3 tot 10 cm lang. Het blad is overstaand en vaak enigszins in de lengterichting gebogen; de bladranden zijn wat gevouwen en fijn gezaagd. De bovenzijde van het blad is mooi midden-groen en de onderzijde lichter van kleur. De bladstelen zijn fraai rood van kleur en ook de twijg is ter hoogte van de bladstukken schitterend rood. Het blad is 4 tot 10 cm lang en ongeveer half zo breed. Bij wrijving ontstaat een onaangename geur. Of anders gezegd: Het stinkt als een kolonist uit zijn!

De bloeiwijze bestaat uit compacte pluimen tot 3 tot 8 cm lengte, met afzonderlijke bloemen die wit tot donkerroze van kleur zijn. In tegenstelling tot het gekneusde blad verspreiden de bloemen een aangename zoete geur die ver reikt. De vruchten zijn ovaalronde besachtige vruchten, donkerblauw van kleur, licht berijpt met één steenvrucht.

Er zijn drie cv's van deze bastaard. Eerst de oudste: *Viburnum x bodnantense* 'Charles Lamont' is de minst bekende van de twee, maar wel de beste en mooiste. De bloemen zijn groter met een intensere kleur roze. Deze makker bloeit al op jeugdige leeftijd vanaf januari tot april. Deze zeer waardevolle cultivar is ook goed verkrijgbaar en zeer aanbevelingswaardig.

Viburnum x bodnantense 'Charles Lamont'.

***Viburnum x bodnantense* 'Dawn'**

De species is ontstaan door het kruisingswerk van Lord Aberconway, de bewoner van Bodnant Castle, die in 1935 bovengenoemde kruising maakte. De species bloeit op oudere leeftijd, later dan de soort en ook later dan zijn neef, maar toch geniet hij meer bekendheid. Dat is een vreemde gang van zaken, waarde vrienden. Blijkbaar is die in cultuur ontstaan doordat deze species eerder bloeit, namelijk al in november, tot januari, maar wel een kortere bloeitijd heeft dan zijn neef. Gewoon allebei toepassen, dus; qua bloei volgen ze elkaar schitterend op en dan heeft u bloemen van november tot april!

***Viburnum x bodnantense* 'Deben'**

Een zeer goede en vooral afwijkende makker, ontstaan op de Notcutt's Nurseries in Woodbridge, Engeland. Deze selectie is ontstaan in 1959, weer uit dezelfde kruisouders met *Viburnum farreri* als moederplant. In tegenstelling tot de bovenstaande cultivars kunnen de bloemen na openen bleekroze van kleur zijn en vervolgens doorkleuren naar roomwit. Bij de overige kenmerken, zoals blad en bloemgrootte, zijn de overeenkomsten met broertje 'Dawn' duidelijk herkenbaar.

Viburnum x burkwoodii

Deze hybride is in 1924 ontstaan uit een kruising van *Viburnum carlesii* x *viburnum utile* op de Burkwood & Skipwith Nurseries in Kingston-on-Thames. De beschrijving van deze species is

Viburnum x burkwoodii in bloei.

gemaakt op wat later de cv 'Burkwood' zou worden. Het is een wintergroene, tamelijk los groeiende species, tot 2,5 meter hoog en ook zo breed. De twijgen zijn donkerbruin van kleur met korte dichte sterharen, die later verdwijnen en dan grijs-groene tot olijfgroene twijgen tonen. Het blad is ovaal tot elliptisch van vorm, met een toegespitste top en 4 tot 8 cm lang, glimmend donkergroen aan de bovenzijde en grijs-groen aan de onderzijde met een fijne beharing. Vanwege de stervormige haren voelt het blad ruw aan. De bladvoet is licht hartvormig tot rond en de bladrand is wat gegolfd en onregelmatig getand; de drie tot zes nervenparen liggen diep in de bladschijf.

De bloeiwijze is een ietwat bolvormige tuil met een diameter van 5 tot 10 cm, en met tal van afzonderlijke bloemen, die bij uitlopen roze zijn en daarna stralend wit, en zeer sterk en aangenaam

riekend. De bloemen verschijnen in maart-april, vaak met nog een nabloei (wel minder uitbundig) in oktober-november. De vruchten zijn klein en langwerpig van vorm, tot 1 cm, eerst rood, later verkleurend naar diep blauwzwart. Er zijn 10 cv's van deze soort en een aantal zal uw schrijver aan u voorstellen.

***Viburnum x burkwoodii* 'Anne Russell'**

Een zeer bijzondere én zeer fraaie species, die is ontstaan op de kwekerij van L.R. Russell in Windlesham in Engeland. De species is ontstaan in 1951 door het terugkruisen van *V. x burkwoodii* (= ontstaan uit *Viburnum carlesii* x *viburnum utile*) x *V. carlesii*. Een soort inteelt dus, wat overigens niet uniek is in de botanie.

De ontstane species lijkt sterk op *V. x burkwoodii* qua morfologische kenmerken, zij het dat de groeiwijze compacter is en minder groot. Het grote verschil zit in de bloeiwijze. De bloemen zijn namelijk groter in meer bolvormige bloemtuilen, en als gevolg van de grotere invloed van *V. carlesii* is dit type bijna bladverliezend, in tegenstelling tot de soort. De bloemen zijn in knop zalmroze en geopend helderwit, met een heerlijke geur. De vruchten zijn als van de soort.

***Viburnum x burkwoodii* 'Annika'**

Een Nederlandse selectie uit 1998 van boomkweker P. Zwijnenburg jr. uit Boskoop. Dit is een breedspreadende cultivar, die als zaailing ter wereld kwam en bij opgroei hoog gewaardeerd werd door de keuringscommissie, die er een cultivarnaam aan gaf. De species wordt ca. 1,50 m hoog en dubbel zo breed en is half-wintergroen.

Half-wintergroen, semi-groenblijvend, semi-bladverliezend en termen van gelijk strekking hebben betrekking op planten die hun bladeren slechts zeer korte periode verliezen. Vaak is de nieuwe bladgroei in volle gang terwijl de 'oude' bladeren nog moeten vallen. In bijzonder koude winters kunnen ze al hun blad verliezen, maar ook in zeer droge en hete zomers. Dat laatste verschijnsel kennen we niet in Nederland, maar in delen van het natuurlijk verspreidingsgebied van *Viburnum* kunnen deze extreme weersomstandigheden voorkomen. De species is vernoemd naar de dochter van Gidie van Vught, die de cultivar onder de aandacht van de keuringscommissie bracht. De meeste kenmerken zijn als van de soort, de bloeiperiode is maart-april, met zalmroze knoppen en witte sterkeurende bloemen aan bolvormige tuilen, en frisgroen blad dat in de winterperiode fraai paargroen tot paarsbruin verkleurt. Een schitterende makker, dus.

***Viburnum x burkwoodii* 'Burkwood'**

De oorspronkelijke species. Deze blijkt na bijna 100 jaar nog altijd een topper van de eerste orde, die overal in Europa nog volop gekweekt wordt. De oude makker is door een enkeling overtroffen, maar zeer zeker nog van groot belang binnen het sortiment. De specifieke kenmerken zijn hierboven al beschreven.

***Viburnum x burkwoodii* 'Chenault'**

Een Franse selectie van Léon Chenault (1853-1930), de bekende boomkweker, veredelaar en selecteur uit Orléans, Frankrijk, die daarnaast ook als fanatiek bomenzoeker en wereldreiziger bekendheid

geniet. Hij heeft vele ontdekkingen uit met name Oost-Azië meegenomen en in cultuur gebracht in Europa. Hij was nauw verbonden aan de Jardins des Plantes in Parijs en ja, hij is de geestelijk vader van *Symphoricarpos x chenaultii*, een door hem in 1910 gemaakte kruising tussen *Symphoricarpos microphyllus* x *Symphoricarpos orbiculatus*. Zijn *Viburnum* is een compactere variant die veel op 'Burkwood' lijkt, maar circa twee weken eerder bloeit. Daarnaast zijn de bladeren sterk getand, mat glanzend donkergroen; ze blijven tot lang in de winter aan de plant. In de winterperiode kleuren de bladeren bronskleurig. De bloemen zijn roze in de knop en open zuiver wit. Deze species is minder in cultuur dan de andere makkers. De vruchten zijn klein en langwerpig van vorm, tot 1 cm, eerst rood en later verkleurend naar diep blauwzwart.

***Viburnum x burkwoodii* 'Mohawk'**

Een Amerikaanse species uit het National Arboretum in Washington DC, ontstaan in 1959, ook weer door een terugkruising met *V. carlesii*. Een zeer fraaie cultivar, tot ca. 2 meter hoog en breed opgaand qua habitus. Opvallend zijn de sterk getande bladranden en de schitterende oranjebruine herfstkleur. De bloeiwijze is groot, 8 tot 10 cm lang, met intens donkerrode bloemknoppen en zuiver witte bloemen met een typerende geur, aangenaam zoet. De zeer contrasterende rode bloemknoppen en witte bloemen en de getande bladrand maken deze species de favoriete makker van deze soort van uw schrijver. De vruchten zijn klein, ietwat langwerpig van vorm, tot 1 cm, eerst rood en later verkleurend naar diep blauwzwart. Deze species past ook schitterend in de particuliere tuin en als vakbeplanting in brede groenstroken, waar deze makker alles toont wat er te bieden is. Een zeer grote aanrader, dus!

Viburnum carlesii

Deze species is ontdekt in Korea door W. Bottin Hemsley (1843-1924), curator van Kew Gardens in Engeland, die de species beschreef in de *Index Florae Sinensis* (1890), een botanisch boekwerk dat hij samen met Francis Blackwell Forbes samenstelde op basis van ontdekkingsreizen in en rondom China, Taiwan en Korea.

Het is een bladverliezende ronde struik, tot 1,5 - 1,7 meter hoog, zeer compact en zeer winterhard. Alle delen van de plant zijn bezet met korte sterharen, waardoor de hele plant ruw aanvoelt. De twijgen zijn eerst bruin van kleur en later grijsbruin. Het blad is breed ovaal van vorm, 5 tot 11 cm lang, met een afgeronde bladvoet en een toegespitste top, mat donkergroen van kleur aan de bovenzijde en lichter groen en sterker behaard aan de onder-

Viburnum dentatum bloeiwijze en blad.

zijde. De bladrand is onregelmatig getand; het iets gevouwen blad is licht naar onderen gebogen. De vijf tot zeven paar nerven liggen verdiept in de bladschijf. De bloeiwijze is zeer rijk en zeer aange-naam riekend, met een bolvormige tuil met een doorsnede van 5 tot 8 cm, met bruin-rose knoppen en zuiver witte open bloemen. De bloei is in april-mei; de vruchten zijn eerst rood en later verkleu- rend naar diep blauwzwart.

Deze makker heeft een aantal cv's die niet sterk afwijkend zijn van de soort en weinig voor elkaar onder doen. Ze zijn vrijwel allemaal wel superieur aan de soort, vandaar; de verschillen zitten met name in de bloeiwijze.

***Viburnum carlesii* 'Aurora'**

De cv-naam 'aurora' betekent morgenrood. Deze species is in 1950 door Donald Nurseries in New Castle, Noord-Ierland, geselecteerd uit zaailingen, die in het wild in Korea waren verzameld. De bloei- wijze is totaal anders; daarin zitten de verschillen met de soort: de bloemknoppen zijn donkerrood van kleur, de bloemen roze, en ook bij het uitbloei- en blijven ze roze van kleur. Dezelfde zeer rijke bloei en heerlijke geur als de soort. Een verbe- tering van de soort en zeer aanbevelenswaardig.

***Viburnum carlesii* 'Diana'**

Uit hetzelfde zaaisel geselecteerd als de voorgan- ger, maar nu met een zeer compacte groeiwijze en een krachtige breed ronde groeiwijze tot 1,5 m hoog. Deze species heeft de meest donkerrode bloemknoppen van de soort, maar toch met zuiver witte bloemen. Wat betreft habitus en bloeiwijze een sterke verbetering van de soort.

***Viburnum carlesii* 'Juddii'**

Een Amerikaanse selectie uit 1920, ontstaan op de afdeling Vermeerdering van het Arnold Arboretum in de VS door selectiewerk van William Judd, een assistent van Alfred Rehder. Het is een compacte opgaande struik, tot 1,5 m hoog, met een wat bolvormige habitus en relatief dunne twijgen, waardoor er een fragiele uitstraling ontstaat. De bladeren zijn langwerpig, tot 11 cm lang en half zo breed, met vijf tot zeven wat diepliggende nerven in een matglanzend donkergroen blad met een bollige vorm en onregelmatig gezaagde bladrand. De bloeiwijze is talrijk, in bolvormige tuilen tot 8 cm doorsnede, met roze knoppen en na opening lichtroze tot bijna witte bloemen. Ook deze makker is een verbetering van de soort.

***Viburnum carlesii* 'Marlou'**

Een selectie van boomkweker en collectiehou- der *Viburnum* van de NPC, W. van Teylingen uit

Boskoop. De selectie is van 1996 en is vernoemd naar Marlou Ravensloot, echtgenote van Marc Ravensloot van het Boomteeltpraktijkonderzoek. De cultivar is uit zaad gewonnen en viel direct op door een betere groei, een compacte habitus en een zeer rijke bloei. Ook het blad toont gezonder, toont meer glans, met een onregelmatig gezaagde bladrand en licht opwaarts gevouwen. De bloemen zijn niet volledig gesloten bolvormige tuilen, tot 8-9 cm in diameter, in knop zalmroze en open niet zuiverwit, maar iets lichtroze van kleur. De vruch- ten zijn oranje-rood en later diepzwart van kleur, met één steenvruchtje. Een sterke verbetering ten opzichte van de soort en zeer aanbevelingswaar- dig.

Viburnum davidii

Deze species is door de Franse missionaris en botan- icus pater Armand David (1826-1900) gevonden. Tijdens zijn tweede reis door China naar de provincie Sichuan en het bergland op de grens van Tibet vestigde hij een missiepost in de stad Mupin. Vanuit deze missiepost verkende hij het gebied en bouwde hij een enorm herba- rium op van de verzamelde planten, die tot dat moment volkomen onbekend waren in Europa. Hij verzamelde het materiaal, verwerkte het in zogenaamde herbariumbladen en verzond deze vervolgens naar het Natuurhistorisch Museum in Parijs. In totaal verzamelde hij zo meer dan 2.000 planten. Bijzonder was dat hij vrijwel geen zaden en levende planten verzamelde en naar Europa verzond. Andere bomenzoekers zochten de door hem gevonden gewassen op om zaden te verza-

melen voor opkweek in Europa. Heel veel door hem verzamelde planten dragen zijn naam, zoals *Buddleia davidii*, *Clematis davidiana*, *Rhododendron davidii*, *Viburnum davidii*, *Lilium davidii* en natuurlijk *Davidia involucrata*, de vaantjesboom of zakdoek- jesboom. De officiële beschrijving is opgesteld door René Franchet, een Franse botanicus van het Musée d'Histoire Naturelle in Parijs en de species is in 1904 in cultuur gekomen.

Een schitterende wintergroene struik, tot ca. 1 m hoogte, met een compacte breed uitgroeiende habitus. De bladeren zijn elliptisch tot langwerpig, omgekeerd eirond van vorm, tot 15 cm lang, dik en leerachtig met drie duidelijk nerven aan rode bladstelen van 2 tot 4 cm. Het blad is glanzend donkergroen van kleur met een gave bladrand. De bloemen zijn groot, 7 tot 10 cm brede tuilen met roomwitte bloempjes. De vruchten zijn meer eivormig, tot 8 mm lang en glimmend donkerblauw. Hoewel de species eenslachtig is, blijkt uit onder- zoek dat individuele bloemen zowel meeldraden als een stamper bezitten, waarvan een van de geslachtsdragers blijkbaar niet werkt. Ook is geble- ken dat de bloemen van manlijke species beduidend groter zijn dan van vrouwelijke individuen. Om zeker te zijn van vruchtzetting is het raadzaam meer dan vier à vijf planten bijeen te zetten. Een geweldige vakkenvuller, dus, die ook prima in particu- liere en daktuinen toegepast kan worden. Wel opletten op koude en winderige locaties op het noordoosten, waar enige vorstschade aan het blad kan ontstaan, maar waar de species meestal wel weer overheen groeit.

Viburnum burkwoodii 'Mohawk' bloemknoppen.

Viburnum dentatum

De soortnaam *dentatum* betekent 'getand'; dat slaat op de bladrand die bezet is met scherpe driehoekige tanden.

De species komt van nature voor in Noord-Amerika, met een groot verspreidingsgebied in de oostelijke en centrale staten vanaf Maine tot in Texas. Het is een grote opgaande en bladverliezende struik, tot wel 5 meter hoogte, met als bijzonder kenmerk dat de species sterk groeiende scheuten vanuit de grond maakt. Het blad is ovaal tot rond van vorm, 4 tot 10 cm lang, lichtgroen van kleur en lichter aan de onderzijde met lichte beharing en een sterk getande bladrand. De bladsteel is dun en tot 2,5 cm lang. De bloemen zijn afgeronde of vrijwel gesloten bolvormige tuilen, 5-7 cm in doorsnede, met roomwitte bloempjes, die een lichte en aangename geur verspreiden. De vruchten zijn bol of eivormig, tot 5 tot 7 mm, en staalblauw tot later blauwzwart van kleur.

Deze species is polymorf; dat betekent veelvormig. Dat wil zeggen dat het een zeer variabele soort is die tal van variëteiten, vars (in de natuur ontstaan) kent, als gevolg van het enorme verspreidingsgebied. Daarin zijn enorme verschillen in bodemeigenschappen en klimatologische omstandigheden, en in de wijze waarop de species daarop gereageerd heeft en zijn verschijningsvorm eraan aangepast heeft: wel of niet beperkte beharing, grootte van het blad, plantgrootte en groeiwijze etc. Deze verschillende vars komen vaak voor, maar in een beperkt verspreidingsgebied binnen het totale gebied van de soort. Het blad van deze makker in al zijn verschijningsvormen is een belangrijk

kenmerk bij de determinatie van de soort en de var. van de plant. Daarnaast zijn er de nodige cultuurvariëteiten (in cultuur ontstaan) van deze soort in de aanbieding.

Deze zijn hier in Europa vrijwel niet in cultuur, ook de verschillende vars niet. Je weet nooit wat je precies krijgt bij aanschaf van deze species, en dat is ook wel weer een uitdaging!

Viburnum dilatatum

Een Japanse species, ontdekt door de grootmeester Carl Peter Thunberg (1743-1828), student van Linnaeus.

Hij vond de plant in 1775 in Japan en nam in 1776 zaad mee terug uit Europa.

Het is een zeer fraaie en bladverliezende opgaande struik, tot ca. 3 m hoog, met behaarde, groene tot bruingroene twijgen. Het blad is rond tot omgekeerd eirond of ovaal, 5 tot 12 cm lang en 4 tot 8 cm breed, licht tot middengroen met aan beide zijden lichte en zijdezachte beharing. De bladtop is toegespitst en de bladvoet rond tot hartvormig, aan een tot 2 cm lange bladsteel die aan de bovenzijde rood van kleur is. De bladrand is grofgezaagd. De bloeiwijze is een plat of iets afgerond scherm, 7 tot 11 cm lang en crème-wit van kleur. De meeldraden steken boven de kroon uit en de kroonbladen zijn licht behaard. De vruchten zijn breed ovaal, besvormig, ca. 8 mm lang en scharlakenrood van kleur.

Het is een van de mooiste en best toepasbare soorten binnen het geslacht. Er is een behoorlijk aantal cv's van deze makker. Gezien de omvang van dit eerste deel beperkt uw schrijver zich tot:

***Viburnum dilatatum* 'Erie'**

Een Amerikaanse selectie uit de vermeerderingsafdeling van het National Arboretum in Washington DC, Verenigde Staten, waar in 1964 een selectie is ontstaan uit zaad, afkomstig uit Japan, die anders was dan de andere.

De species is in 1975 in cultuur gebracht. De habitus is breed spreidend, ca. 2 m hoog en 3,5 m breed, met bladeren die variëren in grootte en vorm, van 4 tot ca. 12 cm lang en tot 10 cm breed, met allerlei tussenvormen. Deze species valt bijzonder op door zijn zeer rijke bloemenpracht in grote schermen en door de enorme vruchtdracht. De kleur van de bessen is iets lichter rood dan van de soort, en deze besvormige vruchten blijven tot diep in de winter aan de plant. Een bijzonder sierwaarde, dus, daar zowel de bloemen als de vruchten al aan zeer jonge planten verschijnen. Een toppertje.

Afsluiting van deel 1

Het geslacht *Viburnum* is een zeer waardevol en zeer groot geslacht, waarmee uw schrijver in dit deel van het feuilleton tot en met de letter D gekomen is. In het volgende deel gaan we verder met dit geweldige geslacht, want er zijn nog zeer interessante en toepasbare species aan u voor te stellen.

Tot het volgende deel van het feuilleton.

Groet,

DGA Mauritz Adviseurs & Taxateurs BV.

Be social

Scan of ga naar:

www.Boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-7571

Viburnum carlesii 'Aurora' bloem en blad.